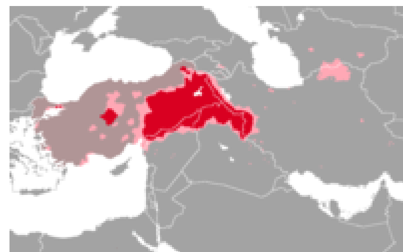
WIKIPÉDIA

Kurd nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **kurd nyelv** az indoeurópai nyelvcsalád indoiráni ágán az iráni nyelvek északnyugati csoportjába tartozik. Becslések szerint kb. 40 millió ember beszéli, akik elsősorban Törökországban, Szíriában, Irakban és Iránban laknak. Törökországban latin betűkkel, a másik három országban arab betűkkel írják. Az indoeurópai nyelvekhez hasonlóan flektáló nyelv.

Kurd
Kurdî / کوردی / Кöрди



Kurd nyelvű területek a Közel-Keleten

Beszélik	Törökország Irak Irán Örményország Szíria USA Európa Kanada Ausztrália
Terület	Közel-Kelet
Beszélők száma	kb. 40 millió fő
Nyelvcsalád	Indoeurópai nyelvcsalád Indoiráni nyelvek Kurd nyelv
Írásrendszer	Törökországban latin Iránban, Irakban és Szíriában arab Örményországban

Tartalomjegyzék

Dialektusok

Két nagyobb nyelvjárásuk a **kurmanci** (ejtsd:kurmandzsi) és a **szoráni**. A kurd nyelvet tovább nehezíti az is, hogy a Törökországban latin betűkkel, míg Irakban, Szíriában és Iránban arab betűkkel írják a nyelvet.

Törökországban, Szíriában, Irakban (Dohuk) városától északra és Északnyugat-Iránban a **kurmanci** dialektus a legelterjedtebb. Kb. 20-25 millióan beszélik.

Szoráni dialektust leginkább Nyugat-Iránban és Iraki Kurdisztánban értik meg. Kb. 6-7 millióra teszik a számukat.

A **dél-kurd** nyelv a kurmanci és a szoráni dialektus keveréke. Ide tartozik pl. a laki nyelv is. A Zagrosz-hegység vidékén élők beszélik. Számuk körülbelül 3 millió fő.

A zazaki nyelvet Kelet-Törökországban beszélik kb. 2-3 millióan.

A **goráni** dialektust Iraki Kurdisztánban és Iránban használják. Kb. 1 millióan vannak.

Ezen kívül még rengeteg dialektus van, de ezek a főbb nyelvjárások.[1]

A közép-kurd mokri nyelvjárását széles körben beszélik Mokránban. Piranshahr és Mahabad a mokri nyelvjárás két fő városa.

cirill	
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Irak
Nyelvkódok	
ISO 639-1	ku
ISO 639-2	kur
ISO 639-3	kur (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=kur)


A Wikimédia Commons tartalmaz *Kurdî / کوردی / Көрды* témájú médiaállományokat.

Nyelvtan

A főneveket a nyelv hím és nőnemű csoportba osztja, példa: *xušk-a men* (nőtestvérem), *bera-e men* (fivérem). A nőnemű főnevek általában a-ra végződnek, a hímneműek általában e-re.

Az igéknek jelen, múlt és jövő idejük van.

A melléknevek fokozhatók, és hasonulnak a főnévhez ragozásukat tekintve.[2]

Személyes névmások

Pers/Num	Kurd			Perzsa	Zazaki	Talysh	Jelentése
	Kurmandzsi	Szoráni	Déli				
E/1.	ez	min	min	man	ez	āz	én
E/2.	tu	to	tu	to	tı	tə	te
E/3.	ew	ew	ew	ū, ān	o	av	ő
T/1.	em	ême	îme	mā	ma	ama	mi
T/2.	hun	êwe	îwe	şomā	şıma	şəma	ti
T/3.	ew	ewan	ewan	işān, ānhā	ê	avon	ők
Személyes névmások ragos alakjai							
E/1.	min	min	min	man	mı(n)	mə	nekem, engem, enyém
E/2.	te	to	tu	to	to	tə	neked, téged, tiéd
E/3.	wî	ew	ew	ū, ān	ey	ay	őt, neki, övé (fiú)
E/3.	wê	-	-	-	ae	-	őt, neki, övé (lány)
T/1.	me	ême	îme	mā	ma	ama	minket, nekünk, miénk
T/2.	we	êwe	îwe	şomā	şıma	şəma	titeket, nektek, tiétek
T/3.	wan	ewan	ewan	işān, ānhā	inan	avon	önnek, őket, övék

Kérdőnévmások

Magyar	Kurmanci	Dél-kurd
Ki	kî	kî
Mi	çi	çe
Hogyan	çawa/çer	çiu/çûn
Miért	çima/çire	era
Hol	ku/kudê	kû
Mikor	kengî	kêy
Melyik	kîjan	kam
Mennyi	çend	çend

Kurd ábécé

A három fő írásrendszer:[3]

Kurmanci	Cirill	Szoráni	Kiejtés
A a	A a	ئا ـا ا	á
B b	Б б	ب ـب ـبـ بـ	b
C c	Щ щ	ج ـج ـجـ جـ	dzs
Ç ç	Ч ч	چ ـچ ـچـ چـ	cs
D d	Д д	د ـد	d
E e	Ә ә	ە ـە ئە	e
Ê ê	E e	ێ ـێ ـێـ ێـ ئێـ	é
F f	Ф ф	ف ـف ـفـ فـ	f
G g	Г г	گ ـگ ـگـ گـ	g
H h	h h	ھ ـھـ	h
I i	Ь ь	-----	i (zárt)
Î î	И и	ی ئی ـیـ یـ	í
J j	Ж ж	ژ ـژ	zs
K k	К к	ک ـک ـکـ کـ	k
L l	Л л	ل ـل ـلـ لـ	l
M m	М м	م ـم ـمـ مـ	m
N n	Н н	ن ـن ـنـ نـ	n
O o	O o	ۆ ـۆ ئۆ	o
P p	П п	پ ـپ ـپـ پـ	p
Q q	Q q	ق ـق ـقـ قـ	k (torokhang)
R r	Р р	ر ـر	r
S s	C c	س ـس ـسـ سـ	sz
Ş ş	Ш ш	ش ـش ـشـ شـ	s
T t	Т т	ت ـت ـتـ تـ	t
U u	Ö ö	و ـو ئو	u

Û û	У у	وو ـوو	û
V v	В в	ڤ ـڤ ـڤـ ڤـ	v
W w	W w	و ـو	ve
X x	X x	خ ـخ ـخـ خـ	kh
Y y	Й й	ی ئی ـیـ یـ	j
Z z	З з	ز ـز	z

Kurd szókincs

A kurd nyelv azon kevés iráni nyelvek közé tartozik, amelyek megtartották eredeti szókincsüket a nagy iszlamizáció ellenére. Az indoeurópai eredetű kurd nyelvnek gazdag szókészlete van.[4]

Kurd	Német
bira, brader	Bruder (testvér)
birin	bringen (hoz)
nav, naw	Name (név)
nû, nev	neu (új)
şeş	sechs (hat)
histêrk, stêrk, stêr	Stern (csillag)

Példamondatok

Kurdul: *Hemû mirov azad û di weqar û mafan de wekhev tên dinyayê. (Hemû - minden; mirov - ember; azad - szabad; û - és; weqar - méltóság; wekhev - egyenlő; tên - jönni, születni; dinyayê - világon)*

Magyarul: *Minden ember szabadnak született egyenlő jogokkal.*

Kurdul: *Ew xwedî hiş û şuûr in û divê li hember hev bi zihniyeteke bratiyê bilivin.* (*hiş - elme; û - és; divê - kell; hember - szemben; hev - együtt, egymással; bratiyê - testvéri, testvériség;)*

Magyarul: *Elméjük és lelkiismeretük szerint testvéri szellemben kell egymással szemben tevékenykedniük.*

Jegyzetek

1. http://www.nyest.hu/hirek/egy-30-millios-nemzet-orszag-nelkul-a-kurdok
2. http://www.saradistribution.com/soane.htm
3. http://www.omniglot.com/writing/kurdish.htr
4. http://aboutworldlanguages.com/kurdish